

Vyvozování hlásek u SP

Fixace a automatizace
jednotlivých hlásek

Mechanismus tvoření samohlásek u sluchově postižených:

- *samohlásky představují základ artikulace a odezírání*
- zrakové napodobování tvaru rtů a velikosti čelistního úhlu
- aktivní polohování mluvidel – napodobováním mluvního vzoru a polohováním logopedickými sondami a špachtlemi + manuální polohování celkového postavení mluvidel

■ napodobování zvuku na podkladě taktilně vibračního pociťování činnosti hlasivek:

- odhmatávání pomocí rukou
- fonátor - převádí zvukové vjemy všeho druhu na vibrace, slouží u dětí se sluchovými a řečovými vadami k uvědomění charakteru řeči, umožňují autokontrolu řečového projevu
- počítačový logopedický softwar – Speechwiever
- FO-indikátor - indikátor základního kmitočtu, slouží k nácviku správné výšky hlasu, ke cvičení intonace

■ optimalizace orální rezonance N-indikátorem:

- užívá se při fixaci nazálů, chvění snímá kontaktní mikrofon z nosního chřípí -na měkkou část nosu, nikoliv na nosní kost. Cílem nácviku je dosáhnout správné funkce měkkého patra.)

■ automatizace do slovních stereotypů

- **Přímé metody** – předchází jim přípravná předartikulační cvičení – poté následuje přidání znělosti
Př. hláska „**b**“ – nafukování tváří, foukání do předmětu»
usilujeme o dosažení znělosti (slabika „ba“), pak teprve další samohlásky
- **Substituční metody** – využívá se jiné pomocné hlásky k vyvození potřebné hlásky
Př. - hláska „**m**“ – tvoříme ze samohlásky „a“ – dítě vyslovuje dlouhé „ááááá“, sevřeme rty – ozve se zvuk „mmm“
- hláska „**f**“ – „úúúú“ – zatlačením dolního rtu zazní „f“
- **Podpůrné metody** – využití mechanického systému

■ P, B, M

■ F, V pomůcky kontrolující výdechový proud

- artikulační postavení (spodní ret přitlačen k zubům)
- znělost – neznělost

■ T - artikulační postavení bez znělosti (naučit se kvůli neznělému T na konci slov)

- cvičení závěru (exploze), při nedokonalém upevnění uniká výdechový proud po stranách jazyka - spojení se vokálem A
- pozor na nazalitu - měkké patro nevytváří dokonalý závěr
- pozor na prodloužený výdech (th...)

- **D** - přidat znělost k T - omezit nazalitu při artikulaci A

- **N** - odhmatání artikulačního postavení (znělost + výdechový proud nosem)
 - vizuální kontrola (artikulační zrcadlo)
 - pozor na silnou explozi, která hlásku deformuje

- **S** - důležitý stav dentice
 - artikulační postavení (hrot jazyka za dolní řezáky,
výdechový proud pouze středovou úžinou,
neznělost)
 - je možné vyvodit prodlouženou artikulací T

- **Z** - vyvozujeme ze S přidáním znělosti
- **Š** - vyvozujeme ze S zaokrouhlením a vyšpulením rtů, posunutím hrotu jazyka do dutiny ústní, neznělá hláska
- **Ž** - přidáním znělosti k hlásce Š
- **L** - postavení hrotu jazyka na horním patře, pohyb jazyka, boční výdechový proud, znělost (důležité pro artikulaci R)
 - pozor na nazalitu, vyplazování jazyka, opačný pohyb jazyka

- **J** - vyvozování z hlásek z I+A
 - pozor na nazalizaci, při silném přitlačení jazyka k tvrdému patru – K
 - obtížně spojitelné s ostatními vokály

- **K** - nejčastěji ve spojení s A, z T zatlačením jazyka mírně dolů a vzad
 - pozor na dávivý reflex, poloha vleže
 - při nedostatečném závěru zní jako „kch“

- **G** - přidáním znělosti ke K

Doporučená literatura:

- VANĚČKOVÁ, V. Výchova řeči sluchově postižených dětí. Praha: Septima, 1996
- KRAHULCOVÁ, B. Komunikace sluchově postižených. Praha: Karolinum, 2002
- SVOBODOVÁ, K. Logopedická péče o děti s kochleárním implantátem. Praha: Septima, 2005